

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ภาษาสงขลาเป็นภาษาย่อยของภาษาไทยถิ่นใต้ที่ใช้ในจังหวัดสงขลา ลักษณะของภาษาสงขลามีความแตกต่างจากภาษาไทยกรุงเทพฯ (ภาษาไทยมาตรฐาน) ทั้งด้านเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ดังที่ วิจิตรณ์ ฉันทะวิบูลย์ (2499) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเลือกใช้น้ำเสียงสระในคำภาษาไทยกรุงเทพฯ และภาษาสงขลาพบว่ามี ความแตกต่างกัน กล่าวคือในคำบางคำภาษาไทยกรุงเทพฯ จะใช้น้ำเสียงสระหนึ่ง แต่ภาษาสงขลาจะใช้น้ำเสียงสระที่แตกต่างไป เช่น ในคำว่า ถั่ง คู้ คม สี่ หั้น คุ่ม ภาษาไทยกรุงเทพฯ ใช้น้ำเสียง /e/, /u:/, /o/, /i:/, /i/, /u/ ส่วนภาษาสงขลา ใช้น้ำเสียง /e:/, /o:/, /u/, /e:/, /i:/, /o:/

ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนจังหวัดสงขลาโดยกำเนิด และใช้ภาษาสงขลาเป็นภาษาที่หนึ่ง ได้สังเกตเห็นการพูดของคนจังหวัดสงขลาพบว่า ในปัจจุบันผู้พูดภาษาสงขลาบางคนจะออกเสียงสระในคำบางคำ ดังตัวอย่างข้างต้นเปลี่ยนแปลงไปในบางกลุ่ม เช่น ออกเสียงคำว่า สี่ เป็น /si:/ แทนที่จะเป็น /se:/ ซึ่งเป็นการเลือกใช้น้ำเสียงสระ /i:/ เหมือนกับการออกเสียงคำนี้ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ความแตกต่างของการเลือกใช้น้ำเสียงสระของผู้พูดภาษาสงขลาโดยไม่ได้ทำให้ความหมายและโครงสร้างของภาษาเปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ เรียกว่า การแปร (Variation) ของภาษา

ผู้วิจัยมีความสนใจการแปรของเสียงสระในภาษาถิ่นสงขลา จึงได้ศึกษาบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการใช้น้ำเสียงสระในภาษาสงขลาเพิ่มเติมจากผลงานของ เจ มาวีวิน บราวน์ (1965) ทำให้ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงน้ำเสียงสระเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบกับชุดของสระสูงใน Proto-Tai (ภาษาไทดั้งเดิม) กล่าวคือรูปสระสูงของภาษาดั้งเดิม /*i:/, /*i:/ และ /*u:/ ได้มีการกลายเสียงในภาษาสงขลาขณะนี้คือ /*i:/ จะออกเสียงเป็น [i:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ เช่น

คำว่า "มี" ภาษาไทยกรุงเทพฯ และภาษาสงขลาจะใช้เสียงสระเหมือนกันคือ [i:] ส่วน /^{*}i:/ จะออกเสียงเป็น [i:] หรือ [e:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน มีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับและในคำที่เป็นพยางค์ตายสระเสียงยาว เช่น คำว่า มี นี้ หลีก ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ออกเสียงเป็น /si:²/, /ni:³/, /li:k²/ ในภาษาสงขลาออกเสียงเป็น /se:¹/, /ne:²/, /le:k²/ และ /^{*}i:/ จะออกเสียงเป็น [i:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ เช่นคำว่า "มีอ" ภาษาไทยกรุงเทพฯ และภาษาสงขลาจะใช้เสียงสระเหมือนกันคือ [i:] ส่วน /^{*}i:/ จะออกเสียงเป็น [e:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานมีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับและในคำพยางค์ตายสระเสียงยาว เช่นคำว่า ตัน มีอ สิบ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ จะออกเสียงเป็น /Ti:n²/, /mi:³/, /si:p²/ ในภาษาสงขลาออกเสียงเป็น /Te:n⁴/, /me:⁷/, /se:p⁰/ ในทำนองเดียวกับ /^{*}u:/ จะออกเสียงเป็น [u:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับเช่นคำว่า "ปู" ภาษาไทยกรุงเทพฯ และภาษาสงขลาใช้เสียงสระเหมือนกันคือ [u:] และ /^{*}u:/ จะออกเสียงเป็น [u:] หรือ [o:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานมีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับและในคำพยางค์ตายสระเสียงยาว เช่นคำว่า ปู ผู้ ลูก ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ออกเสียงเป็น /pu:²/, /phu:³/, /lu:k³/ ในภาษาสงขลาออกเสียงเป็น /po:³/, /pho:²/, /lo:k⁰/

นอกจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำรายงานประกอบการศึกษารายวิชา DIALECT (สัญวิติ พงศ์จันทร์เสถียร, ยังไม่ได้ตีพิมพ์) เรื่องการแปรเสียงสระในภาษาสงขลา โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองและทำรายงานประกอบการศึกษารายวิชา READING IN TAI LINGUISTICS (สัญวิติ พงศ์จันทร์เสถียร, 2538 : 48-57) เรื่องการแปรของเสียงสระหน้าในภาษาไทยถิ่นสงขลาของผู้คนที่มาอยู่ต่างกัน โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับประชากรตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนาโหนด อำเภอสะบ้าย้อย จากการศึกษาทั้ง 2 ครั้ง ทำให้ทราบว่าตัวแปรเรื่องเพศไม่มีผลต่อการแปรเสียงสระในภาษาสงขลาเลย แต่พบว่าการเลือกใช้น้ำเสียงสระแตกต่างกันในกลุ่มเด็ก และผู้ใหญ่ และยิ่งพบอีกว่ามีความแตกต่างกันไประหว่างประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองกับประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบท ผู้วิจัยเกิดความสงสัยต่อไปอีก

ว่าการใช้หน่วยเสียงสระที่แตกต่างกันของประชากรดังกล่าว เป็นเพราะประชากรมีอายุต่างกัน หรือมีถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกันหรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ อายุ และถิ่นที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลต่อการแปรเสียงสระในภาษาสงขลาหรือไม่ อย่างไร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการแปรของเสียงสระสูง /i:/, /ɨ:/, /e:/ และใช้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับอายุและถิ่นที่อยู่อาศัยมาศึกษาเพื่ออธิบายการแปรของภาษาสงขลาในงานวิจัยชิ้นนี้ ในการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับอายุ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 10-20 ปี กลุ่มอายุ 35-45 ปี และกลุ่มอายุ 60-70 ปี ส่วนตัวแปรเรื่องถิ่นที่อยู่อาศัยนั้น ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มประชากรตัวอย่างที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล อำเภอเมือง โดยให้เป็นตัวแทนของชุมชนเมืองและตำบลเป็ยน อำเภอสะท้าน้อย เป็นตัวแทนของชุมชนชนบท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการแปรของเสียงสระสูงในคำบางคำของภาษาสงขลาว่าการแปรของภาษามีความสัมพันธ์กับตัวแปรทางสังคมใดบ้าง ตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่ อายุ และถิ่นที่อยู่อาศัย

สมมติฐานในการวิจัย

ปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับอายุและถิ่นที่อยู่อาศัย มีอิทธิพลต่อการแปรของสระสูงในภาษาสงขลา

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเสียงสระสูงในคำบางคำของภาษาสงขลา
2. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้าลักษณะของภาษาสงขลา
3. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาเชิงประวัติและเปรียบเทียบและภาษาเชิงสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการออกเสียงสระสูงเฉพาะเสียงฮาวในคำบางคำของภาษาสงขลาในแนวภาษาศาสตร์เชิงสังคม โดยจะศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรของเสียงกับตัวแปรทางสังคม ได้แก่ อายุ และถิ่นที่อยู่อาศัย
2. การเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลอำเภอเมือง ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนเมืองและตำบลเป็ยน อำเภอสะบ้าย้อย เป็นตัวแทนของชุมชนชนบท
3. ศึกษาประชากร 3 กลุ่มอายุคือ กลุ่มอายุ 10-20 ปี, กลุ่มอายุ 35-45 ปี และกลุ่มอายุ 60-70 ปี
4. ศึกษาเฉพาะการออกเสียงสระในคำ จำนวน 36 คำ (ดูในภาคผนวก ข.)

นิยามศัพท์เฉพาะและสัญลักษณ์

สระสูง (High vowels) หมายถึง สระที่ในการออกเสียงมีตำแหน่งของลิ้นอยู่สูง ในการวิจัยนี้หมายถึงสระ /i:/, /ɨ:/ และ /u:/

ภาษาสงขลา หมายถึงภาษาย่อยของภาษาไทยที่ใช้พูดกันในท้องถิ่นต่าง ๆ ของจังหวัดสงขลา ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะอ้างอิงระบบเสียงภาษาสงขลาตามผลการวิจัยของ วิจิตรณ์ ภาณุพงศ์ (2533 : 169-175) ดังนี้

1. สัทสัญลักษณ์แทนเสียงพยัญชนะ มีดังนี้

/p/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	ริมฝีปาก	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/ph/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	ริมฝีปาก	ไม่ก้อง	มีลม
/b/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	ริมฝีปาก	ก้อง	ไม่มีลม
/t/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	ฟัน	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/th/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	ฟัน	ไม่ก้อง	มีลม
/d/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	ฟัน	ก้อง	ไม่มีลม
/k/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	เพดานอ่อน	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/kh/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	เพดานอ่อน	ไม่ก้อง	มีลม
/ʔ/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด	เส้นเสียง	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/c/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะกักเสียดแทรก	เพดานแข็ง	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/f/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก	ริมฝีปากล่าง-ฟันบน	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/ə/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก	ระหว่างฟัน	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/s/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก	ปุ่มเหงือก	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/ʃ/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก	ปุ่มเหงือก-เพดานแข็ง	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/h/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก	เส้นเสียง	ไม่ก้อง	ไม่มีลม
/ɦ/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก	เส้นเสียง	ก้อง	ไม่มีลม
/m/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก	ริมฝีปาก	ก้อง	ไม่มีลม
/n/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก	ฟัน-ปุ่มเหงือก	ก้อง	ไม่มีลม
/ɲ/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก	เพดานแข็ง	ก้อง	ไม่มีลม
/ŋ/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก	เพดานอ่อน	ก้อง	ไม่มีลม
/l/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะข้างลิ้น	ปุ่มเหงือก	ก้อง	ไม่มีลม
/w/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ	ริมฝีปาก-เพดานอ่อน	ก้อง	ไม่มีลม
/j/	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ	เพดานแข็ง	ก้อง	ไม่มีลม
/ /	เป็นเครื่องหมายสำหรับกำกับหน่วยเสียง	เช่น	/p/	
[]	เป็นเครื่องหมายสำหรับกำกับเสียงหรือเสียงย่อย	เช่น	[e:]	
~	เป็นเครื่องหมายสำหรับแสดงการแปรอิสระ	เช่น	[i:]~[e:]	

2. สัทสัญลักษณ์แทนเสียงสระ มีดังนี้

- /i:/ แทนหน่วยเสียงสระสูง หน้า ไม่ห่อริมฝีปาก
- /ɪ:/ แทนหน่วยเสียงสระสูง หลัง ไม่ห่อริมฝีปาก
- /ɨ:/ แทนหน่วยเสียงสระสูง หลัง ห่อริมฝีปาก
- /e:/ แทนหน่วยเสียงสระกึ่งสูง หน้า ไม่ห่อริมฝีปาก
- /ə:/ แทนหน่วยเสียงสระกึ่งสูง หลัง ไม่ห่อริมฝีปาก
- /o:/ แทนหน่วยเสียงสระกึ่งสูง หลัง ห่อริมฝีปาก

3. สัทสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ มีดังนี้

- /1/ แทนเสียงวรรณยุกต์ สูง-ขึ้น
- /2/ แทนเสียงวรรณยุกต์ สูง-ตก
- /3/ แทนเสียงวรรณยุกต์ กลาง-ระดับ
- /4/ แทนเสียงวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น
- /5/ แทนเสียงวรรณยุกต์ กลาง-ตก
- /6/ แทนเสียงวรรณยุกต์ ต่ำ-ระดับ
- /7/ แทนเสียงวรรณยุกต์ ต่ำ-ตก